

İslam'da Azınlık Hakları

Fethedilen ülkelerde Müslümanlar'ın idaresinde yaşamayı kabul eden gayr-i müslimlere (zimmîlere) tanınan haklara değineceğiz. Konuya göz atmak bile, İslam'ın ne büyük ve insanî bir din olduğunu açıkça görmeye yeter. Bunlar teoride de bırakılmamış, tarih boyunca büyük bir titizlikle gözetilmiştir. Müslümanlar, üç kıta üzerindeki onlarca halk ve topluluğu yüz yıllarca idare ettikleri halde, herhangi bir hak ihlaline tevessül etmemişlerdir. Orta Doğu, Anadolu, Balkanlar, Kafkaslar ve Kuzey Afrika vs'de çok çeşitli gayr-i müslim azınlıkların günümüze kadar kimliklerini koruyarak gelmiş olmaları bunun ispatıdır.

1. İslam yönetimi, bir topluluğu zimmî kabul ettiğinde artık bu akit Müslüman taraf için sonsuza dek bağlayıcıdır. Zimmîlerin mal ve canlarını kendi mal ve canları gibi korumaları farz olur. Onlardan alınacak vergi (cizye) bu güvenceye karşılıktır (Bedaiü's-Sanâi', VII, 111). Zimmî ise, bu akdi feshetme veya sürdürme hürriyetine sahiptir (Bedâiü's-Sanâi', VII, 113). Zimmî, bir Müslümanı öldürmek ve Hz. Peygamber'e hakaret gibi büyük bir suç işleyecek olsa bile, üzerindeki zimmet (himaye) kaldırılmaz. Bunu ortadan kaldıran iki husus vardır: İslâm topraklarından çıkıp düşmana katılması ve fitne-fesadı körüklemesi (Bedâiü's-Sanâi', VII, 112).

2. Topraklarının mülkiyeti tamamen kendilerine ait olur, üzerinde her türlü tasarruf hakkını korurlar ve bu mülkiyet mirasçılara intikal eder (Fethu'l-Kadîr, IV, 359).

3. Buna karşılık verecekleri verginin miktarı, zengin, orta halli ve fakir olmak üzere maddi durumlarına uygun olarak tespit edilir. Herkes tarafından kolaylıkla ödenebilme ilkesi vardır. Hiçbir geliri bulunmayan, cizye ödemekten muaftır. Hz. Ömer cizye miktarını yılda bir kez olmak üzere zengine 48 dirhem, orta halliye 24 dirhem, el emeği ile geçinen çiftçiye 12 dirhem olarak tespit etmiştir (Kitâbu'l-Harâc, 36). Bir koyun yaklaşık 12 dirhemdi. Cizye sadece savaşa güç yetirenler içindir; kadın, çocuk, deli, kör, mabet hizmetkârları, acizler, hastalıkları bir yıldan fazla devam edenler, cariyeler, köleler vs. cizyeden muaftırlar (Kitâbu'l-Harâc, 50). Cizye tahsilinde zor ve baskı uygulanamaz. Onlara yumuşak davranılır ve güçlerini aşan bir şeyle yükümlü tutulamazlar (Kirâbu'l-Harâc, 82). Cizye tahsili için mülkleri satılamaz. Ancak kişi hapsedilebilir.

4. Müslümanlar savaşarak fethettikleri şehirdeki mabetlere el koymak hakkına sahip olmakla beraber, iyilik kabilinden oldukları halleriyle bırakılmaları daha uygun ve faziletlidir. Hz. Ömer döneminde fethedilen bütün ülkelerde bir mabedin yıkıldığı veya zarar gördüğü olmamıştır (Kitâbu'l-Harâc, 82).

5. Zimmînin kanı Müslümanınkiyle eşittir. Müslüman bir kimse zimmî birisini öldürecek olsa, bir Müslümanı öldürmüş gibi kısas uygulanır. Bu hükmü bizzat Hz. Peygamber uygulamıştır.

6. Aynı suça karşılık zimmîye uygulanan ceza ile Müslümana uygulanan ceza aynıdır (Kitâbu'l-Harâc, 108-109).

7. Bir Müslüman, zimmî bir kimsenin mesela şarabına yahut domuzuna zarar verecek olursa, bunun tazminatını öder (ed-Durru'1-Muhtâr, III, 273).

8. Sövmek, hakaret etmek, dövmek, gıybet yapmak vb. bir yolla, aynen Müslüman gibi, zimmîyi de incitmek caiz değildir (ed-Durru'1-Muhtâr, III, 273-274).

9. Zimmîlere muamele, onların şahsî hukuk ve kanunlarına göredir. Kendi dininde haram herhangi bir şeyi işlemesi engellenir. Onlar için caiz, fakat İslâm'da haram olan hususlar varsa, kendi bölge sınırları içinde özgürce bunları yapmaları mümkündür. Eğer İslâmî bölgelerde, Müslümanlarla iç içe

yaşıyorlarsa Islâm yönetimi onlara bu özgürlüğü verme veya vermeme hakkına sahiptir. Meselâ, kendi bölgelerindeki bir yerleşim alanında açıktan içki, domuz, haç satmak ve çan çalmak gibi bir işten alıkonamazlar. Orada çok sayıda Müslümanın bulunması durumu değiştirmez. Ancak eskiden beri Müslümanlar'a ait olan bölgelerde bunu yapmaları uygun görülmemiştir (Bedâiü's-Sanâi', VII, 113). Yasaktan gaye, tahriki önlemektir. Fakat hangi bölgede olursa olsun, kendi mabetlerinde kalarak tüm ibadetlerini yapmaları engellenemez.

10. Baştan beri Müslümanlar'a ait bölgelerde, mevcut mabetlerine dokunmak caiz değildir. Yıkılacak olursa, yerlerine başkalarını kurmak haklarıdır; ancak yeni mabetler kurmak hakları yoktur (Bedâiü's-Sanâi', VII, 114). Bunun dışında kalan yerlerde, buna da müsaade edilir. Yine, Müslümanların terk ettiği ve artık Cuma veya Bayram namazı kılınmayan bölgelerde yeni mabetler kurmaları caizdir. (Geniş bilgi için: Mevdudî, İslam'da Savaş Hukuku, Şafak Yayınları). Konuya devam edeceğiz.

<http://www.hilafet.org>